

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1725

Casus LXXXVII. De Residentia Clericorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39911

procurator etiam in absentia & inscius revocari potest ob favore libertatis matrimonialis. *c. fin. de procur. in 6.* in aliis autem contractibus id ita se non habet. *L. si precedente 58. ff. mandati.* e contra morte principalis revocatur mandatum re adhuc integrâ, etiam si mors procuratori non innotescat, ideoque si procurator in vim mandati perrexerit, & à Superiore beneficium vigore resignationis alicui obtinuerit, totus actus erit nullus, & beneficium vacat per mortem. *Ratio est,* quod beneficium mortuo principali cesset esse in ejus vel hæredû potestate, ergo ejus nomine per procuratorem renunciari nõ potest; e contra si principalis vivat, sed ejus revocatio non intimetur procuratori, beneficium adhuc manet in principalis potestate; ergo nihil obest, quin à procuratore jure sic permittente in *Clem. fin. b. t.* nomine principalis resignari possit. *Flam. l. 9. c. 24. n. 14. 2.* Post admissã & perfectã resignationẽ resignans non potest amplius beneficii fructus percipere, cum per renunciationem titulû beneficii amiserit, sine quo beneficiû justè possideri non potest, per consequens nec

fructus percipi; fructus tamẽ industriales & naturales à solo separati usq; ad diem admissæ resignationis debentur resignanti, etiam si prædia frugifera essent locata & dies solutionis nondû advenisset, sufficit enim fructus à solo esse separatos; fructus verò naturales pendentes quia censetur pars fundi, uti & fructus civiles v. g. pensiones ex censu vel locatioe adiuveniẽtes, quorû dies solutionis tempore acceptatæ resignationis nondû advenerat, debentur successori. *Eng. n. 16.* intellige si consuetudo non sit contraria, aut resignans fructus etiã civiles sibi reservavit. *Croix l. 4. n. 96 2. 3.* Post admissã à Superiore resignationẽ debet beneficiû resignatû cõferri juxta *Paris.* intra mensem, juxta alios intra sex menses; si beneficiû resignatario cum effectu collatum fuit, resignans non poterit sine novâ collatione ad illud redire, etiã si resignatarius ante sumptã possessionẽ moriatur, quia prior titulus fuit extinctus; si verò resignatio non habuerit effectu ob non impletas conditiones, potest resignans sine novâ provisione ad beneficia redire quia jus nõdû fuit amissû. *Schmalzg n. 50*

CASUS LXXXVII.

In Tit. 4. lib. 3. De Residentia Clericorum,

L Abano Clerico variè proponuntur questiones. 1. Quid sit residentia. 2. Sub qua pœna residere teneantur Episcopi, 3. Abbates, 4. Parochi. 5. Quid hinc valeat consuetudo. 6. Licentia presumptra, 7. Aut concessa ab Episcopo causâ studiorû. 8. Quo loco residendum. 9. Quid si Parochus exerceat curam per alios. 10. An beneficiû simplex obliget ad residentiam. 11. Quæ sint causæ à residentia excusantes. 12. An

absentium portio accrescat presentibus, an fructus lucrentur qui choro intersunt, sed non cantant, 13. An sint in religione Novitii. Pro resol.

QUÆR. I. Quid sit residere: r. Residere nihil aliud est, quàm in loco beneficii permanere eique personaliter deservire: Residentia verò est duplex, vera & ficta; vera est, quâ quis corporaliter præsens per se ipsû beneficii sui functiones

exequitur; *ficta* est, quâ quis corporaliter quidem absens, fictione tamen juris & in ordine ad fructus & præsentiâs percipiendas habetur tanquam præsens vel interessens. *Pirh. n. 1. h. t.* Beneficium verò aliud est *simplex* sine adjunctâ animarum curâ; aliud *curatum*, cui annexa est cura animarum, ut Episcopatus, Prælatûra, Pastoratus &c. Certum est de jure omnes beneficiarios tam simplices quàm curatos ad residentiam obligari, & quidem simplices ex solo jure Ecclesiastico, curatos verò ad residentiam ipsam secundum se & in genere ex jure divino, ut clarè ex *Conc. Trid. sess. 23. c. 1. de refor.* dico ad residentiam secundum se, nam quòd Episcopi, Pastores &c. si ex justa causa abesse velint, sub certis pœnis debeant petere & in scriptis obtinere licentiâ, id utique ex solo jure Ecclesiastico provenit.

2. QUÆR. II. Quid circa residentiam Episcoporum? *Re. Trid. sess. 6. c. 1. sess. 23. c. 1. de refor.* circa residentiam Episcoporum, Archiepiscoporum statuit sequentia: 1. Episcopi sine graviore ex æqua tamen causa duobus vel tribus ad summum mensibus computatis omnibus partialibus absentis, idque sine detrimento sui gregis, quod eorum conscientia relinquitur, singulis annis à suis Ecclesiis abesse possunt, modò in festis solennioribus scilicet Adventûs, Quadragesimæ, Nativitatis, Paschatis, Pentecostes & Corporis Christi sint præsentes. 2. Si diutius abesse velint præter graviores causas v.g. Christianæ charitatis vel urgentis reipublicæ necessitatis, requiritur licentia Papæ, Metropolitanæ aut senioris Suffraganei in scriptis obtenta, quâ

tamen licentiâ opus non est, si periculum appareat in mora, aut si causa absentia sit notoria, ut dum Episcopus, qui simul est Princeps Imperii, ad comitia comparere debet. 3. Episcopi qui ultra tres menses sine licentiâ vel rationabili causâ absunt, præter reatu peccati mortalis fructus sui Episcopatus pro ratâ absentia non faciunt suos; sed in conscientia ante omnem sententiam eisdem ad fabricam Ecclesiæ vel in pauperes erogare debent; non enim eos tam ex pœna amittunt quàm deficiente causâ non acquirunt. *Barb. Covar. Leor. p. 1. q. 389.*

4. Quamvis *Trid. de Abbatibus* specialem mentionem non fecerit, dubitandum tamen non est, ut ait *Eng. n. 5. h. t.* quin veniant nomine curatorum Episcopo inferiorum, quibus omnibus *Trid. l. c.* residentiam seriò præcipit, ita ut sine justâ causâ ultra duos vel tres menses à sua Ecclesia absentes peccent mortaliter. *Schmalzg. n. 39. h. t.* pœna tamen circa amissionem fructuum locum non habet in Regularibus, quia ob votum paupertatis nihil habent proprii & ex culpâ Abbatis non debet damnificari Monasterium. *c. delictum 76. de reg. jur. in 6.* quanto autem tempore Abbates sine licentiâ abesse possint, præcipuè ex consuetudine & timoratorum praxi metiendum erit.

4. QUÆR. III. Quid circa residentiam Parochorum aliorumque curatorum Episcopo inferiorum? *Re. Cit. Trid. sess. 23. c. 1. §. eadem omnino,* circa hos statuit, ut *quandocunque eos causâ prius per Episcopum cognita & probata abesse contigerit, Vicarium idoneam ab ipso Ordinario approbandum cum debitâ mercedis assigna-*

tione relinquunt, discedendi autem licentiam in scriptis gratisque concedendam ultra trimestre tempus, nisi ex gravi causa non obtineant: ubi pœnas Episcoporum in tantum ad Parochos extendit, ut & ipsi præter peccati mortalis reatum pro rata temporis absentia fructus suos non faciant, nec tui à conscientia alià declaratione etiam non secuti illa sibi retinere possint, sed teneantur fabrica Ecclesiarum aut pauperibus loci erogare &c. Quòd si major fuerit contumacia, liberum erit Episcopo per censuras aut subtractionem fructuum etiam usque ad privationem beneficii procedere. Quoad hanc constitutionem in praxi tenenda sunt seqq. 1. quamvis *Trid.* Episcopis & aliis Canonicis concedat trimestre, quo singulis annis non petita licentià abesse possint, id tamen non extendit ad Parochos, qui semper indigent licentià Episcopi & ita declarasse S. Congregatione, ex *Garc.* tradit *Eng.* n. 10. *Schmalz.* n. 18. non tamen peccat mortaliter Parochus, qui sine licentià Episcopi ex justa causa [qualis juxta *Garc.* est honesta recreatio & amicorum visitatio] per trimestre abest, minus tenebitur ad restitutionem fructuum pro rata absentia, tum quia hæc absentia juxta *Navar. Bonac. &c.* videtur modica, tum quia ex sententia istorum Doctorum est probabile pro absentia duorum mensium Parochum nunc non indigere licentià Episcopi, modò nullum inde oriatur damnum animarum, & ita habet consuetudo, ut modico tempore absq; omni licentià Episcopi abesse possint, constituto tamen semper Vicario idoneo. *Reiff. hic* n. 78. 2. Quamvis nullam

consuetudine nequidem immemoriali induci possit, ut curator animarum nec per se nec per alium in loco beneficii vel in vicinia resideat, eò quòd hoc sit contra jus divinum, & ejusmodi consuetudo ob periculum animarum foret irrationabilis, ut habet communis, nihilominus per consuetudinem saltem immemorialem ex justa causa induci possit, ut rector animarum non per se, sed per Vicarium perpetuum vel temporalem ad nutum revocabilem æquè idoneum resideat, ita contra *Eng.* aliosque *Pignat. Laym. Pirh.* à n. 13. *Leur.* q. 368. Ratio est, quòd populus tunc nullum patiat damnum spirituale & consuetudo immemorialis æquivaleret privilegio, ita ut quidquid induci potest privilegio, etiam possit consuetudine immemoriali. c. *sup. quibusdam* 26. §. *præterea de V. S.* at per privilegium Papæ induci potest & de facto multis in locis inductum est, ut Rector principalis non per se sed per Vicarium perpetuum aut temporalem curam animarum exerceat, ergo. *Si dicar:* ejusmodi consuetudo est contra jus divinum & à *Trid.* dicitur corruptela, ergo est irrationabilis adeoque nulla, &c. Id verum esse, si Parochus non possit per alium suis æquè utiliter providere, tunc enim jure naturali & divino officium pastorale in propria persona exercere debet; contra si possit æquè vel magis utiliter officium suum explere per alium, tunc tantum jure Ecclesiastico sub pœnâ amissionis fructuum per se ipsum residere obligabitur, quæ obligatio prout tolli potest per dispensationem & privilegium, sic & per consuetudinem saltem immemorialem.

3. Ad

6. 3. Ad hoc, ut Parochus legitime absit, nõ sufficit tacita vel præsumpta Episcopi licentia, sed requiritur expressa, etiam si adsit causa gravissima discedendi, v. g. instans bellum vel insidiæ; tunc enim præviè ante discessum, vel si id fieri non possit, quamprimum potest, licentia petenda, & causa absentia Episcopo significanda erit, ut de sufficientia causæ cognoscere & tempus redeundi determinari possit, & sic declarasse S. Congreg. docet *Garc. de benef. p. 3. c. 2. n. 34.* nec poterit Episcopus quoad residentiam etiam in beneficiis simplicibus, minus in curatis dispensare in perpetuum; hoc enim soli Papæ comperit; sed tantum ad tempus ex justis causis. 4. Olim Parochi poterant cum licentia Episcopi studiorum causâ septem annis abesse, *c. cum ex eo 34. de elect. in 6.* hodie autem post *Conc. Trid.* Episcopos Parochis ejusmodi licentiam dare non posse respondit Pontifex à S. Congreg. Concilii consultus, ut testatur *Fagn. in c. super speculâ de Magistr. n. 17.* Ratio *Trid.* est, quod Parochiæ hodie conferri debeant per concursum, & examen Episcopi, in quo non admittuntur nisi capaces, qui necessaria studia jam absolverunt, nihilominus hæc declaratione non obstante cum *Fagn. Vist.* aliisque docet *Schmalzg. l. c.* Episcopum Parochis ejusmodi licentiam concedere posse, quia de contraria declaratione non constat authenticè & fundatur in concursu, qui ubiq; receptus non est. 5. Locus, in quo residere debet, est locus beneficii, ideoque Episcopus debet residere in civitate, in qua est Ecclesia Cathedralis. *Can. placuit caus. 7. q. 1.* Parochus
- in sua Parochia; unde non satisfaciunt si resideant in vicinia, nisi excuset consuetudo rationabilis vel necessitas. *Garc. sup. Schmalzg. n. 10.* qui habet plures Parochias aut Parochiam simul & Abbatiam vel Præposituram, in loco digniori seu in Abbatia vel Præpositura residere debet; si verò habeat Parochiam & Canonicatum, in Parochia ob favorem curæ animarum residere debet, & nihilominus quoad perceptionem fructuum imò etiam quoad præsentias quotidianas, si Parochia Canonicatui fuerit unita, fictione juris habetur pro præsentente. *Eng. n. 20.* intellige nisi consuetudo vel statuta loci contraria fuerint. 6. Peccat Pastor, si totam curam per cooperatores exercent; nam non sufficit quod materialiter resideat, sed etiam debet residere formaliter, saltem aliquando & maximè si Parochiani id petant per se ipsum officium parochiale exercendo, non tamen incidit in pœnas non residentium, neq; tenetur ad restitutionem fructuum. *Garc. c. 2. n. 53. Reiffenst. n. 87.* Item teneri Parochum residere tempore pestis, contagionis, vel belli, declaravit S. Congreg. 11. 8bris 1576. quia tunc oves assistentiæ sui Pastoris magis indigent; non expediet autem tunc, si solus sit & successorem statim habere non possit, Sacramenta minus necessaria cum novo periculo administrare, ne ex præmaturo ejus morbo vel obitu subditi careant Sacramentis necessariis, unde oportebit ipsum magnâ cautelâ & continuâ præservativâ uti, pro qua *Eng. n. 19.* multa & præclara suggerit remedia & ego dabo aliqua *Cas. 88. q. 6.*

QUÆR.

10. §68

QUÆR. IV. Quid de iis, qui habent beneficia simplicia? *B.* Non tantum curati, sed etiam omnes habentes beneficium simplex quantumcunque tenue, de jure communi ad residentiam obligantur, ut patet ex *c. 2. b. 10. h. s.* dico de jure communi, nam modò generali consuetudine introductum est, ut Capellani seu obligati ad certas Missas & similes à residentia sint liberi possintque Officium suum explere per alios, nisi aliud habeat beneficii fundatio; Canonici verò Cathedralis & Collegiati tenentur residere juxta sequentes limitationes: 1. Canonici habent à jure annuò tres menses, quibus etiam pro solâ animi recreatione abesse & nihilominus fructus annuos lucrari possunt; si ulterius abesse præsumant, præterquam quòd fructus pro rata absentis non faciant suos, insuper primo anno mediâ parte, secundo anno omnibus fructibus, etiam quos causâ residentis jam fecerant suos, eo ipso privantur. *Trid. sess. 24. c. 12. de reform.* Notandum autem hic, quòd proventus Canonicales sint duplices, alii vocantur distributiones quotidianæ seu præsentis, quæ singulis dantur, quoties Matutino, Missæ, vel alteri Horæ interfunt; alii vocantur fructus annui, qui dantur propter annuam residentiam in loco beneficii, statuit autem *Trid.* in Ecclesiis, in quibus nullæ aut exiguæ sunt distributiones quotidianæ, ut tertia pars fructuum annuorum illuc impendatur, ne defectu præsentiarum ad Officium chorale negligentius accurrant Canonici, 2. Dux sunt causæ, ob quas Canonici ultra tres menses abesse & tamen fructus lucrari possunt, moralis scilicet impossibilitas, & communis utilitas. Ratione moralis impossibilitatis excusantur, qui ob ægrotudinem, insidias hostiles, injustam captivitatem, pestem &c. adesse non possunt, & tales fictione juris habentur pro præsentibus saltem quoad fructus annuos, etsi in eadem urbe præsentis sint, quamvis Chorum non frequentent etiam quoad distributiones quotidianas per *C. unic. h. s. in 6.* modò alias soliti fuerint Chorum frequentare, nam si sani non frequentassent, non censeretur infirmitas dare causam absentis *Schmalzgg. n. 91.* Ratione communis utilitatis excusantur, qui absunt non ex privata sed publicâ causâ v. g. pro tuendis sui Capituli Provinciali vel Generali, Inquisitores hæreticæ pravitatis, Penitentiarum in Ecclesiis Ca-

thedralibus dum confessiones audiunt, auditores Rotæ Romanæ, Sacellani, Consilarii, & similes Ministri, qui Episcopum adjuvant in regendâ Diœcesi. *Barb. de off. alleg. 53. an 171. Pirb. n. 91. h. s.* Item Canonici, qui docent Theologiam vel Jus Canonicum in aliqua Universitate, aut de licentia Episcopi in Gymnasio (non autem in villa vel loco privato, ubi exiguum est litterarum exercitium) *C. 4. c. 10. h. s.* denique juxta *Garc. p. 1. c. 2. n. 334. Leur. q. 397. ii* qui per quatuordecim annos diligenter divinis interfuerunt, si ita habeat statutum vel consuetudo; omnes hi fictione juris habentur pro præsentibus saltem quoad lucrandum corpus seu fructus annuos, an verò etiam lucrentur præsentias quotidianas attendenda erunt statuta & consuetudo cujuslibet Collegii, ex quibus pariter colligendum, an Concionatores vel legentes Missas cum aut sine licentia tempore Horarum, lucrentur præsentias; Item an præsentis chorales Canoniorum absentium accrescant Canonici præsentibus; quævis *Trid. sess. 22. c. 3.* dicat omnes applicandas esse arbitrio Episcopi ad fabricam Ecclesiæ vel alium locum piû, quia tamen *Trid.* ibi tantum loquitur de præsentibus, quæ noviter ex tertiâ parte fructuum deductæ sunt, hinc comuniter DD. censent aliud obtinere in præsentibus antiquis putantque has accrescere præsentibus; qualiter autè peccent & ad restitutionem teneantur Canonici, qui quidem resident sed Chorum non frequentant, aut in Choro præsentis non cantant, vel dormiunt; dixi *Cas. 72. n. 14.* finaliter dubitari posset, an Canonici intrantes religionem tempore Novitiatus lucrentur fructus, *Konig h. s. n. 26.* inclinât in partem affirmativam, eò quòd ingressus in religionem sit causa favorabilior, quàm causa studiorum; sicut ergo studiorum causâ absens habetur fictione juris pro præsentibus, sic & absens causâ religionis, in quâ enim videtur, ut aspirans ad statum perfectiorem propterea privetur fructibus; ubi enim non est culpa non debetur pœna; his non obstantibus negativa videtur verior, nam quamvis talis Canonicus justissime absit, quia tamen hoc non cedit in utilitatem publicam sed privatam, & Novitiatus non refertur inter causas legales & privilegiatas in jure uti refertur studium, hinc ejusmodi Novitius fictione juris non habetur pro residente, nec privatur fructibus in pœnam, sed tantum eos non acquirit, defectu conditionis ad acquirendum requiritæ, scilicet residentis personalis. EX